

מאמר החודש - האחדות הרוחנית שבין איש לאשתו

האחדות הרוחנית שבין איש לאשתו – האם זו אמירה או הלכה למעשה?
 בספר בראשית [א פסוקים כו-כז] נאמר "וי' אמר אל' הים, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו; וירדו בדגת הים ובעוף השמים, ובהמה ובכל הארץ, ובכל הרמש, הרמש על הארץ. ויברא אל' הים את האדם בצלמו, בצלם אל' הים ברא אותו: זכר ונקבה, ברא אותם".

וכן [שם, ב יט] "ויצ'ר יהוה אל' הים מן האדם, כל חית השדה ואת כל עוף השמים, ויבא אל האדם לקרות מה יקרא לו; וכ' ל אש'ר יקרא לו האדם נפש חיה, הוא שמו"

והוסיפה התורה ואמרה [שם, כ-כא] "ויקרא האדם שמות, לכל הבהמה ולעוף השמים, ולכל חית השדה; ואל האדם, ל' א-מצא ע'זר כנגדו. ויפל יהוה אל' הים תרדמה על האדם, וישן; ויקח, אחת מצל'ע תיו, ויסג'ר בשר, תחתנה"

וממעשה זה של הקב"ה [שם פס' כב-כד] "ויבן יהוה אל' הים את הצל'ע אשר לקח מן האדם, לאשה; ויבאה, אל האדם. וי' אמר, האדם, זאת הפעם עצם מעצמי, ובשר מבשרי; ל'ז את יקרא אשה, כי מאיש לקחה-ז את. על-פ'ו, יע'זב איש, את אביו, ואת-אמו; ודבק באשתו, והיו לבשר אחד."

דבר העורך -

קוראים נכדנים,
 כשאלה הרעיון להוציא לאור ספר דמות הפנימי
 דיומי יש קצת, דמות הקדמה שאלה קראת
 אדם הראשון היא אלא ספר יסוד וקיום העולם, ראיתי אל
 (כן להפ'ץ את עומק המאמ'ות של קיום ח"י רוצות וח"י
 משפחה של דרך הקדמה שהורו לנו חכמים מ'י קצת וס'
 היום, כשיסודות דגריהם שולט דגרי חוכמה שנתנה לה
 סיני. ולואי שנתנה שפוט ידיו יועיל קרא וראשונה לנו.
 ולכם קוראים נכדנים דב' אתך ואני.

ומה בעלון -

1. מאמר החודש עוסק בהבנת האחדות הרוחנית בין איש ואשתו מיום בריאתם, זה לצד זה.
2. שו"ת בענייני זוגיות.
3. נשמח לקבל הארות והערות בדוא"ל - info@ohrshalom.net

שו"ת -

שאלה:
 למה לא מכינים נערות באולפנות לחיי משפחה אמיתיים, למה לא מלמדים אותנו לבשל, או ניהול כלכלי נכון של בית, תזונה נכונה, עזרה ואשורה, למה לא מלמדים אותנו שחיבים להיות עם כוח לפני שיוולדים ילד, ויצירת ילד צריכה לבוא מתוך שימחה והשתוקקות ולא מתוך גוף שבור וראש מלא אידיאלים על משפחה גדולה, למה הייתי צריכה את כל הבגרויות, כשאני מגלה שאת הדברים החשובים של החיים לא ממש לימדו אותי?

תשובה:
 אחד מן הקשיים שיש לנו בעת החדשה זה ענין החינוך. בימים עברו היה מצב שבת היתה גודלת בבית אמא. שם היתה מתחנכת ולומדת הכל. הלימוד לא היה דווקא מספרים. עיקר הלימוד היה ממפגש בלתי אמצעי עם משפחה בריאה ועם בית הוריה. העידן החדש הוציא את הנשים מביתן. העידן החדש שלח את בנות ישראל מבתי חינוך לבתי ספר. אין בכך רק דברים שליליים. אולם יש בכך גם דברים שליליים. אחד מהם הוא חוסר בהירות בנוגע לחלוקה שצריכה להישמר בין מה שמקבלים מבית ספר ומה ממשכיכם לקבל מהבית האישי. החלוקה צריכה לבוא לידי ביטוי לא רק בחלוקת הנושאים אלא בחלוקת זמן. צריך שגם בגיל הנערות לא ילמדו שישה ימים בשבוע אלא לא יותר מחמשה ימים. ביום השישי הבת צריכה להישאר בבית המשפחה. ביום זה היא צריכה ללמוד מאמא את כל מה שמתאים שילמד במסגרת המשפחה.

הקושי ליישם זאת הוא משום שאמהות רבות לא נמצאות בביתם ולא פנויות להיות עם בנותיהם. בכל אופן הפתרון יבוא לא מתוך זלזול בלימוד לצורך בגרות. בעידן שלנו שבנות לא מתחנכות בגיל צעיר יש מספיק זמן גם לעשות בגרות וגם ללמוד את נושאי החיים השונים שודאי שאינם פחות חשובים מבגרויות. יתכן שניתן לתקן חלק מהעניין מבחינה מערכתית. אולם בכל מקרה התיקון לא יהיה שלם. תמיד יפלו דברים "בין הכסאות". החלוקה הלא טבעית בין מה שנלמד בבית ובין מה שנלמד בחוץ היא גורמת לבעיות. מבחינתך את הנצרי את הלכה שלך לזמן שיהיו לך בנות בוגרות. את תקחי אחריות ותהיי מודעות לגבי בנותיך הגדולות.

הרב ש. יוסף וייצן

מעיון בפסוקים אלו, לומדים אנו ג' כללים יסודיים ועקרוניים:

- א. לא קיימת מציאות של שתי נפשות נפרדות זו מזו – אדם וחווה, וכך אצל כל בני מינם צאצאיהם עד סוף כל הדורות.
- ב. קיימת השלמה ויחסי גומלים של בני הזוג שמהווים למעשה אחד, ואין אחד יכול להיקרא בריאה שלימה ללא השני.
- ג. קיימת שאיפה עצומה פנימית מוסתרת מצד כל אחד ואחד מבני הזוג להתאחד ולחזור למקורם הראשון שבראשית המציאות. כלומר לאותו מצב שזכר ונקבה היו גוף אחד ובלתי נפרד, כדברי הנברא הראשון "הפעם עצם מעצמי, ובשר מבשרי; לז' את יקרא אשה, כי מאיש לקחה-ז' את" – כלומר, יש לפנינו מציאות אחת ויצירת מופת אחידה עם כל המשתמע מכך.

אם כן, חובה עלינו לבחון את אמיתת הנחות יסוד אלו לאור הדברים שנאמרו בתורה, ולאור דברי רבותינו ז"ל הן בנגלה והן בנסתר, שדנים בנושא עליון וקדוש זה – איש ואישה. חשוב לציין, שככל שנעיין בכתובים נמצא שאין שום הפרדה באף אחד ממקצועות התורה בנושא זה, וכולם משלימים זה את זה, המדרש כמי שמהווה עומק פשוטו של מקרא וסודותיו, וההלכה כמי שמביאה את העיון למעשה בחיי היומיום, כמתארים את מבנה הנפשי של האדם ואשתו ואחדותם הרוחנית אלוקית עוברת כחוט השני בכל המקראות שבתורה ובחז"ל.

בגמרא במסכת עירובין [י"ח] על הפסוק "ויאמר אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו" [בראשית, ב, יח] נאמר "אמר ר' אבימי בתחילה עלה במחשבה לבראותם שנים ולבסוף נבראו אחד".

וכן מצינו במדרש [רבה, בראשית, י"ז, ח] "חזר והעבירן לפניו [לפני האדם] זוגות זוגות, אמר אדם לכל יש בן זוג ולי אין בן זוג."

ומצינו במדרש [בראשית, מט-ה] "מיום מתן תורה עד היום יושב ה' ומזווג זווגים בת פלוני לפלוני, שדה פלונית לפלוני".

והנה, מה פשרם של אלו? וכיצד יכול ר' אבימי לומר שבסופו של דבר נבראו אחד, והרי במציאות רואים אנו שהם שניים? כנאמר "זכר ונקבה" איש ואשתו.

ועוד, איך ניתן להבין את דברי אדה"ר לפי המדרש "לכל יש בת זוג ולי אין" והרי נאמר במפורש בתחילת הבריאה "ויברא אל'הים את-האדם בצלמו, בצלם אל'הים ברא א'תו: זָכָר וּנְקֵבָה, בָּרָא אֹתָם" [בראשית, א, כז]

הנה, שבאותה עת, התורה מדברת על אותה יצירת מופת, אותה בריאה של זכר ונקבה "ברא אותו" ובסוף "ברא אותם". הנה כי כן, התורה מתייחסת לשני תהליכים בבריאת האדם.

- א. הבריאה יש מאין – כשורש הנשמתי והרוחני [חלקו הראשון של הפסוק "ברא אותו"]
- ב. היציאה מהכח אל הפועל בעולם העשייה [עולם הזה] "ברא אותם".

ויש צורך לדקדק במילה "ברא" שמצויה בשני חלקי הפסוק, שהרי יכלה התורה לומר "וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם אֱלֹהִים יָצַר וַיִּנְקְבֶהָ, בְּרָא אֱתָם".

אלא, שמוכרחים אנו לומר שכפילות המילה באה ללמדנו שאותה בריאה הרוחנית היא אותה בריאה גשמית ללא כל הפרד והבדל, למעט השונות הגשמית, אך כמציאות רוחנית אחת מאוחדת בגופים שונים.

הנביא מלאכי [ג', יט] אומר "כי-הנה היום בא, בוער כתנור; והיו כל-זדים וכל-עושה רשעה, קש, וליהט אותם היום הבא אמר יהוה צבאות, אשר לא-יעזוב להם שורש וענף" והגמרא במסכת סנהדרין [דף ק] נדרשת לפסוק זה ואומרת: "שורש" זה נשמה, ו"ענף" זה הגוף.

כלומר, מדברי הגמרא, אנו מבינים שהשורש שממנו מתפתח הצומח והוא מקור גידולו ועיקר חיותו, והוא מקביל לנשמת האדם, שברור מעל לכל ספק שהיא עיקר צורתו ומציאות האדם, בהיות השורש – נשמה, והגוף הוא "ענף" בצורתו הטבעית כפי שהוא נראה בעולם הגשמי.

על כן נבין היטב את הנאמר בתורה [דברים, כ"ט] "כי האדם עץ השדה", וכמו העץ ששורשו אחד וגזעו אחד אלא שמתפשט הוא לצדדים, ויש "נופו של אילן" מעל פני האדמה, כך גם בעמקי האדמה שורשו מתפצל לשורשים רבים, כך האדם שורשו אחד הוא, ובצורתו הטבעית הגוף "ענף" מצוי בצורות שונות.

וכבר אמר על כך הזוה"ק [אדרא זוטא דף - רצו, א] "מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא אקרי פלג גופא" כלומר, שאם גופו חצוי לשניים, הרי גם שורשו היינו הרוחניות שלו מחולקת לשניים, חצוייה – וחסרה וכדברי הזוה"ק [שם] "ולית ברכתא שריא במלה פגימא וחסירא אלא באתר שלים".

"כי האדם עץ השדה" [דברים, שם] ממש כדמיון העץ, שאין לו עמידה כלל אם יבוא מאן דהוא ויחתוך את השורש, או יעקרו, כי בכך נעקרה מציאותו הרוחנית של העץ, כדמיון האדם שחושב בטעותו כי אדם ואשתו הינם נפרדים, ובכך חותך הוא את שורשו האמיתי מהותי רוחני, ובידיו ממיט אסון [ח"ו] על קיומו הגשמי ובודאי הרוחני.

על כן נמצאנו מבינים את דברי חז"ל בגמרא: [קידושין, כ"ט, ב] "משתבח ליה רב חסדא לרב הונא בדרב המנונא דאדם גדול הוא א"ל כשיבא לידך הביאהו לידי כי אתא חזייה דלא פריס סודרא א"ל

מאי טעמא לא פריסת סודרא א"ל דלא נסיבנא אהדרינהו לאפיה מיניה א"ל חזי דלא חזית להו לאפי עד דנסבת" ולסיפור המעשה בלשוננו, רב חסדא היה משבח את רב המנונא בפני רבו רב הונא. כתוצאה משבחים אלו ביקש רב הונא לכשיבוא רב המנונא שיפגיש ביניהם. ואכן, כשהגיע רב המנונא אל רב חסדא הלכו יחדיו אל רב הונא, והנה הפתעה.

רב הונא רואה חסרון אצל רב המנונא מיד כשנכנס אצלו, סימן היכר שהיו אנשים נשואים בימיהם נוהגים, פריסת בגד על הראש, לא היה על ראשו של רב המנונא. כתגובה, הסב רב הונא את פניו מפני רב המנונא והוסיף ואמר שלא יבוא אליו עד שישא אשה.

אכן, תגובה מעוררת פליאה, הכך ינהג רב הונא באדם גדול כרב המנונא? כן, רבותי. "אדם גדול" משמעו שלמות או שאיפה לכך. ואיך ניתן להגיע לכך ללא אשה? הכיצד יהיה ה"עץ" שלם כששורשו חצוי?

על כן הגמרא ממשיכה ומבארת כי "רב הונא לטעמיה דאמר בן עשרים שנה ולא נשא אשה כל ימיו בעבירה" – כלומר מי שעבר את גיל עשרים ועדיין רווק הוא הרי כל ימיו בעבירה. אמירה קשה זו מעוררת מיד תמיהה של הגמרא: "בעבירה סלקא דעתך"? האם כוונתך רב הונא שכל ימיו בעבירה ממש? ואם ישא אשה לאחר גיל עשרים?

מתרצת הגמרא: "אלא אימא כל ימיו בהרהור עבירה" – שאמנם ברגע שישא אישה הרי יוצא הוא מגדר "עבירה" אלא שיש סדק, "שריטה בדיסק" של הרהור עבירה. ואיזה הרהור עבירה יש לאחר שנישא? הרי לאור דברנו נאמר, שעצם ההמתנה הארוכה, הבחינה, הדקדוק בסימני עניות במציאת בן / בת הזוג, דחיית מועמדים / ות, וסתם תירוצים והסברים, הם הם הרהורי העבירה שמקשים על האדם גם לאחר שנישא, ועל כן "כל ימיו בעבירה".

ועל כן נבין את דברי הגמרא [שם] "אמר רבא וכן תנא דבי ר' ישמעאל עד כ' שנה יושב הקב"ה ומצפה לאדם מתי ישא אשה כיון שהגיע כ' ולא נשא אומר תיפח עצמותיו"

ושמעתי מהאדמו"ר זצ"ל – מדוע אומר הקב"ה "תיפח עצמותיו"? אלא שבמעשיו אלו ומחשבותיו המרחיקות אותו מבת זוגו או כאלו שלאחר הנישואין מוציאים רבב ופגם בבן / בת הזוג, ומחפשים "טריגרים" לשונות, להפרדה, להרחקה, הרי פוגם הוא ב"עצמות" בשורש הראשון "ברא אותו" יחד כמהות רוחנית שלא משתנית, ובא זה וטוען "ברא אותם" בנפרד?

על כן "תיפח עצמותיו" – שבמו ידיו מקפח הוא את שורשו ומהותו, ואין הברכה יכולה לחול בכלי פגום וחסר ככתוב [סוף מסכת עוקצין] "אמר רבי שמעון בן-חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום" היינו שלמות בגשמי והרוחני כאחד "זכר ונקבה" שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום".